Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 228 (4665)
ПЯТНИЦА
НОЯБРИИН
23
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Советскэ арад болбол өөрынгөө партиие тойрон урда урдынхиһаа үлүүгээр мүнөө нягтаран жагсаһан ба Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро эмхитэй жагсаалнуудаараа урагшаа дабшажа ябана.

В. М. Молотов.

КОЛХОЗНО ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ЭМХИДХЭХЫ ҮҮРГЭНҮҮДЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Дүрбэн жэл соо үргэлжэлһэн Эсэгэ оронoo хамгаалгын агууехэ дайн сэрэгһээ манай советскэ Эхэ орон үшөө хүсэтэй, үшөө түгэс боложо гараад, амгалан тайбан хүгжэлтын замда оробо. Арадай ажахыда дайн сэрэгээр ушаруулагдаһан ехэхэн һандарал хохидолые түргэнөөр эдэгээхэ гэһэн тон харюусалгатай зорилго советскэ арадай үмэнэ табигдана.

Ленин—Сталинай парти ба советскэ правительствын ударидалга доро советскэ арад болбол дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, героическа Улаан Армиия хэрэгтэй юумээрэнь хангаһан байгаа. Мүнөө Эхэ оронойнгоо сэрэгэй ба экономическа хүсэ шадалые улам саашань бүхэжүүлхэ хэрэгтэ урда мэтэ эмхитэй гуримтай ба эрид шангаар хүдэлмэрилхэ байһандань ямаршье ажаг һэжэг байхагүй.

,,МАНАЙ ИЛАЛТЫЕ БҮХЭЖҮҮЛЖЭ АБАХА гэһэн зорилгоһоо ондоо үлүү шухала зорилго манайда үгы, тэрээнние бидэнэр нугаршагүй хатуу тэмсэл соо туйлаабди, тэрэмнай манай оронoй шэнэ агууехэ дэбжэлтын ба манай арадай ажабайдалай хэмжээе саашадаа дээшэлүүлхэ замые нээгээ''.

(В. М. Молотов).

Энэ айхабтар ехэ, тэрээнтэй хамта тон харюусалгатай ба хүндэтэй шэнэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозно таряашад ехэхэн үүргэ эзэлхэ байһаниинь элитэ. Ушар иимэһээ колхоз бүхэнэй партийна эхин организаци, тэрээнэй члэнүүд бултадаа өөһэдынгөө эмхидхэхы үүргэнүүдые дээшэлүүлжэ, колхозоо большевистскэ, колхозниигуудаа баян шадалтай болгохо тушаа бүхы анхаралаа оролдолгоёо ба хүсэ шадалаа таргаха үүргэтэй болоно.

«Колхозно таряашад болбол дайнай жэлнүүдтэ өөһэдынгөө политическэ мэдэрэл ба хүдөө ажалдахи колхозно эмхи гурамые харуулаа... Эдэ бүгэдэнь дайнай жэлнүүдые талха таряанай хүсэд найдамтай запастайгаар үнгэргэхэ ба ажаүйлэдбэриин шухала предприятинуудые хүдөө ажалай түүхэй эдээр хангаха арга бидэнэртэ олгоо'' (В. М. Молотов).

Агуухэ Сталинай ойрын соратник нүхэр В. М. Молотовой энэ магтаалда хүртэһэндөө урмашаһан эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд болбол социалистическэ мүрысөөнэй сог залиие үшөө дээшэнь үргэлхэжэ, шэнэ-шэнэ илалтануудые туйлаха нэгэн хүсэлэнтэйгөөр ажаллажа ябана. Республикын түрүү колхозууд ажахын 1945 оной жэлые амжалтатайгаар дүүргээд, илалтын жэлдэ туйлаһан олзоёо ажалта үдэртөө хубаажа байна. Манай колхозуудай үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтанууд баггүй ехэ байха юм.

Мүнөө аймаг болон районуудаар боложо байһан малажалай выставкэнүүд хадаа колхозуудай туйлаһан амжалтануудые эли тодоор гэршэлнэ. Хүдөө ажалай артельнүүдые ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ хэрэгтэ колхозно партийна эхин организацинууд ехэхэн үүргэнүүдые дүүргэжэ өөһэдынгөө эмхидхэлэй шадабариие харуулба. Олонхи колхозно партийна эхин организацинууд болбол ВКП(б)-гэй уставаар үгтэһэн эрхээ бүринүһэн бэелүүлжэ, колхозниигуудай ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, колхозник бүхэнэй ажалай үндэр бүтэсэ үүдые туйлаха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэрэй хэһэн хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха гэхэ мэтын шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ, колхозуудай правленинүүдэй хүдэлмэридэхи алдуу дутуунуудые саг соонь зайлуулхатаяа хамта, тэрээнэй хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хяналта шалгалта нарин нягтаар хэдэг болоо.

Манай республикын колхозуудай гол ажалынь малажал болоно. Тиимэһээ колхозно партийна эхин организацинууд болбол энэ асуудал тушаа гол анхаралаа табиха үүргэтэй гээшэ. Тиин, энэ үүргээ жэшээтэ һайнаар дүүргэдэг партийна эхин организацинууд манай эндэ олон бии.

Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай колхозууд байгша оной ноябриин 1-эй мэдээгээр адууһа мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые адуу моридоор—101,3 процент, эбэртэ малаар—109,5 процент, хони ямаадаар—112,0 процент дүүргэжэ, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Тэрэшэлэн Иволгын аймагай колхозууд социалистическэ малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэйгөө түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаһан дээрэһээн БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг абаха нэгэдэхи кандидата оруулагдаа.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организаци (партбюрогойнь секретарь нүхэр Б. Нимаев), тус аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци (партбюрогойнь секретарь нүхэр Т. Данзанов), Түнхэнэй аймагай ,,Улаан Шанай'', ,,Улаан Челутай'', ,,Улаан Тора'' болон бусад колхозуудай партийна эхин организацинуудай малажал тушаа гол анхаралаа табидаг дээрэһээнь, эдэ колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрэнь үлүүлэн дүүргээд, малажалай аймагай выставкэнүүд дээрэ өөһэдынгөө түрүү дүй дуршалнуудые харуулжа байнад.

Гэбэшье, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй энэ оной октябриин 13-ай тогтоол ба партиин обкомой XXI пленумэй шиидхэбэри соо малажал үсхэбэрилхэ талаар ехэхэн дутуу дундануд бии гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Ушар иимэһээ колхозно партийна эхин организацинууд, тэрэнэй члэн бүхэн дээрэ дурсагдаһан шиидхэбэринүүдые үдэр бүринэгөө ажал хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгожо, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые ойрын сагта усадхаха үүргэтэй.

Колхозно партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы үүргэнүүдые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ аймаг ба районуудай партийна бүхы хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд үдэр бүхэндэ анхарал оролдолгоёо табиха үүргэтэй.

Хүдөө-ажалай культурануудай коллекци

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 20. (ТАСС). Ленинградта Ургамалнуудай Бүхэсоюзна институтта 170 мянга тухай элдэб янзын хүдөө-ажалай культуранууд бии байна. Энэ хадаа СССР дотор эгээн ехэ ба дэлхэй дээрэ нэгэн ехэ суглуулга болохо байна.

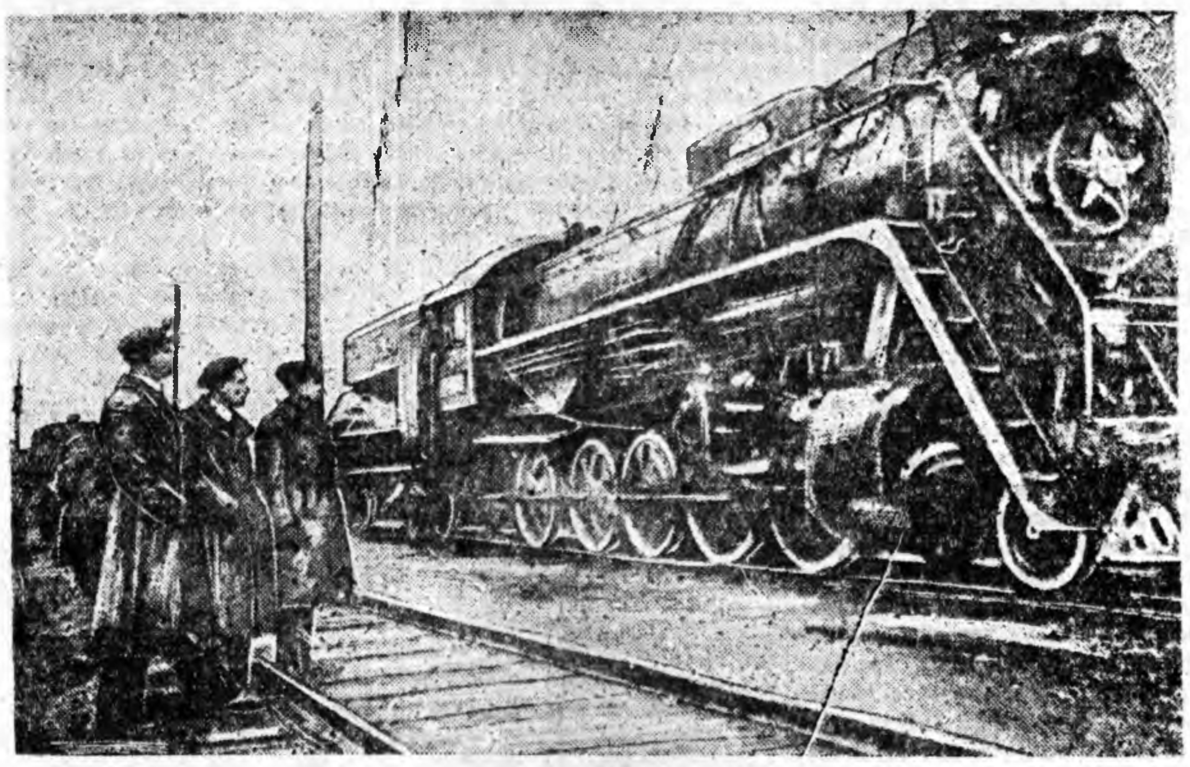
Энэ хүдөө-ажалай культурануудай эрхим дээжэнүүдые суглуулжа абаха ябадал хадаа олон жэл соо научна экспедицинүүдэй, мүн туршалгын станцинууд дээрэ хэгдэһэн ба хилын саанаһаа асарагдаһан байха юм.

Наркомземэй дурадхалаар тус институтта культурануудай үрэнүүдые тарижа ургуулха ябадалые дахяад һэргээхэ тушаа бэлэдхэл хэжэ эхилээ. 1946 оной хабар Краснодарска, Харьковска, Днепропетровско, Казанска ба бусад селекционно станцинууд дээрэ, мүн тэрэшэлэн энэ институдай Майковскэ, Приаральска ба Кубанска туршэг тулитуриин станцинуудта олон янзын культурануудай хамта 100 мянган үрые дахяад тарижа эхилхэнь.

Казахска ССР-эй Академи наукые эмхидхэхэ тухай

СССР-эй Совнарком болбол СССР-эй Академи наукын Казахска Филиалые Казахска ССР-эй Академи наук болгожо шэнэдхэн байгуулха тухай Казахска ССР-эй Совнарком болон СССР-эй Академи наукын Президиумэй гуйлтые хангаба.

(ТАСС).

Куйбышевэй нэрэмжэтэ Коломенско завод дээрэ «Илалта» гэжэ нэрэтэй шэнэ янзын паровоз бүтээдэг болоо. Тус заводой главна конструктор Л. С. Лебедянскиин хүтэлбэри доро зохёогдоһон паровоз хадаа паровозо-бүтээлгын техникын эрхим туйлалтануудые хэрэглэжэ бүтээгдэһэн байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн тээһээ баруулжаа—заводой үйлэдбэриин начальник Л. С. Пахомов, главна конструктор Л. С. Лебедянский болон главна инженер П. А. Лаппов гэгшэд шэнэ паровозой дэргэдэ байнад.

Л. ДОРЕНСКИИН фото. (ТАСС-эй фотохронико).

АДУУГАА АРБИНТАЙГААР, БУРУУГАА БУЛШАНТАЙГААР ОНДО ОРУУЛАЯ!

АЙМАГАЙ ВЫСТАВКЭДЭ ХАБААДАХА КАНДИДАДУУД

Малажалай аймагай выставкэдэ хабаадаха түрүү хүнүүд Тарбагатайн аймаг соо тиилээдгүй олон байна. Эдэнэр адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, 1945—46 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангалсаһан байха юм.

«Искра» колхозой хонинной-товарна фермые даагша Анна Трифонова гэгшэ үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгэ болон хабар-зунай адуулгые эрхимээр үнгэргэжэ, хониин һүрэгүүдые хорологүйгөөр тэнжээхэ арга олгоһон байна. Тиигэжэ нүхэр Трифонова малажалай выставкэдэ хабаадалсаха болобо. Тэрэшэлэн тус фермын хэдэн олон түрүү хонишод энэ выставкэдэ хабаадалсаха болоо. Тэдэнэй дунда 130 хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр ондо оруулһан, эрхим хүдэлмэриин түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 13 хурьга абаһан Минай Заицев, 189 хурьга абажа, хоролтогүйгөөр тэнжээһэн Паромон Гаврилов, 222 хониинһоо 236 хурьга абаһан Иван Павлов ба бусад бии. Тиин, Паромон Гаврилов ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 8 хурьга, Иван Павлов—10 хурьга абаһан байха юм.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша Екатерина Кушнарева гэгшэ тул абаха ба һү һааха түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангаһанай түлөө аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаха болобо. Тэрэшэлэн тус фермын түрүү һаалишад Мария Ковалева, Василиса Кушнарева, Ефросинья Алексеева гэгшэд выставкэдэ хабаадалсахаар шэлэгдээ. Эдэнэр даажа абаһан үнеэдээ баранииль түрүүлжэ, тулнуудынь нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээгээд, ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Фермые даагша Екатерина Кушнарева гэгшэ нэмэлтэ түлбэри болгон хоёр тугал абаа.

Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ба тэдэнһээ абтаха ашаг олзыень дээшэлүүлхын түлөө унаһан малгайгаа абангүйгөөр тэмсэжэ байһан эдэн шэнги хэдэн олон түрүүшүүд аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаха байна. Тэдэнэр адуу малаа атар тарганаар ондо оруулхын, үбһэ тэжээлэ арбилхын түлөө зун-намарай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, колхозно һүрэгүүдэ үдэр һүнигүй адуулһан ба үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые һайн шанартайгаар шиидхэлсэһэн байха юм. Аймагай эдэ түрүү малшад 1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгые бүри һайнаар үнгэргэжэ, үшөө ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө хормойгоо шуужа оролсонхой.

И. ТАЙНОВ.

Ажалай нэмэлтэ түлбэри абаба

Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхын түлөө хормойгоо шуужа оролсоһон Хэжэнгын аймагай түрүү малшад «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажалые улам саашань хүгжүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй 1944 оной августын 7-ой тогтоолой ёһоор ажалай нэмэлтэ түлбэринүүдые абажа байна.

Дунда-Худанай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонинной-товарна фермын хэдэн олон хүдэлмэрилэгшэд тул абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй. Тэрэшэлэн ехэ хонидые хоролтогүйгөөр үсхэбэрилһэнэй түлөө хэдэ-хэдэн хурьга, эшэгэ абаха болобо. Хонинной-товарна фермын түрүү хонишон Жамсараева гэгшэ 168 хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээһэнэй ашаар, 5 хурьга нэмэлтэ түлбэри абаа. Тэрэшэлэн хонишод Ринчиндоржиева, Санжиева гэгшэд 3—4 хурьга абаһан байха юм.

Доодо-Худанай сомоной «Октябрь» колхозой һаалишад Юмжал Балмаева, Анна Филиппова гэгшэд шэнэ тулнуудаа хоролтогүйгөөр тэнжээһэнэй ашаар, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон нэгэ-нэгэ тугал абаба.

Правительствын халуун анхаралаар хүреэлэгдэжэ, ажалай нэмэлтэ түлбэри абаад баясаһан эдэ түрүү малшад саашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилхээр зорижобод. Тиин, эдэнэр 1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ эрхим бэлэдхэл хээд, бодо мал ба тулнуудые гарзагүйгөөр ондо оруулхын түлөө али бүхы аргаяа хэрэглэжэ байха юм. Дээрэ нэрлэгдэгшэ колхозуудай эдэ түрүү малшад үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ болон малай байра байдалнуудые заһабарилха хүдэлмэринүүдтэ хэнһээшье элибхитэйгээр хабаадалсаа.

Үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаһан дурсагдагша түрүү хонишод ба һаалишад харууһалдаг бүхы малнуудаа хоролтогүйгөөр ондо оруулжа, түрүү зэргэеэ үшөө арбидхаха байһаниинь һэжэггүй. Эдэнэр тул абалгые бүри һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа, гараһан хурьга, тугалнуудаа хоролтогүйгөөр ба тобир тарганаар тэнжээхэбди гэжэ социалистическэ уялгануудые абаһан байна. Тиимэхэ түрүү малшадтай байһан дээрэхи колхозууд эдэнэрэй бэеэ абаһан уялгануудаа бодотоор дүүргэхэ хэрэгтэнь үдэр бүриин туһаламжа ба хүтэлбэри үзүүлхэ уялгатай.

Н. ГРЕШИЛОВА.

Комиссиин члэнүүд хангалтатай сэгнэлтэ үгөө

Малай үбэлжэлгые хангалтатай гээр үнгэргэхын түлөө Кострамск колхозниигуудай уряалаар Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Байкало-Кударын аймагай «Майн 1» колхозой члэнүүд ферма, гүүрт, бригада, отара бүхэнэй байра байдалнуудые заһабарилжа урин дулаан болгоһон байна. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые тушаан абаха гүрэнэй комисси болон тус аймагай бүхы ферма, гүүртнүүдэй байра байдал ба үбһэ тэжээл гэхэ мэтэ бүгэдэ бэлэн гэжэ тоолобо. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Сычев гэгшэ адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы колхозниигуудые дэлгүүлжэ шадаһан байха юм.

Борсаковско сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Партизан Бударинец», Хандалиин сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудай һүнэй-товарна фермэнүүд үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хаһа соонь һайн шанартайгаар үнгэргөөд, гүрэнэй комиссиһаа хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ абаһан байна.

В. БАТСРОВ.

Малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Прибайкальска аймагай «Красная заря» колхозой члэнүүд малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые хамаһаа түрүүлэн үлүүлэн дүүргэбэ.

Мяха тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, 1946 ондо оруулха түлбэринүүдһээ 20 гаран центнер авансаар оруулһан байха юм. Мүн 1946 ондо оруулха уялгата түлбэринүүдһээ 393 литр һү авансаар тушааһан байна.

Үнэгэ, брынзэ, һооһо тушааха түсэбүүдээ хэдэ-хэдэн килограммаар үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө тус колхозойхид малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалгаяа үргэлжэлүүлһээр.

И. КИРЕЙЧУК.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТАНУУДТА БЭЛЭДХЭЛ

АГИТАТОРНУУД ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИ ХЭНЭ

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Телефоноор абтаба). Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үдэр ерэхэ тудам үргэдэжэ, һунгуулиин «Дүримые» шудалхаар эмхидхэгдэһэн кружогуудта ябагшадай тоо олошоржо байна. Аймагай бүхы колхоз, МТС, ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, шахтанууд ба учреждениинүүдэй коллективүүдээр Сталинска Конституци, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримтэй» гүнзэгыгөөр танилсаха хүдэлмэри үргэлжэ байха юм.

«Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXVIII жэлэй ой» гэһэн ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр В. М. Молотовой түүхэтэ элидхэлые аймагай ажалшад ехэхэн һонирхолтойгоор шудалжа байна.

Мүнөө аймагай колхоз, МТС, эмхи зургаанууд болон ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдээр 494 агитатор олитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри хэнэ. Эдэ агитаторнууд болбол 600 гаран хөөрэлдөөнүүдые, политическо-теоретическэ темээр 8 элидхэл ба 5 лекци үнгэргэбэ. Энэ хөөрэлдөөнүүдтэ хэдэн мянгаад ажалшад хабаадалсажа, һунгуулиин законтой ба нүхэр В. М. Молотовой элидхэлтэй танилсанад.

1937 оной декабриин 12-то болоһон һунгуулиин үедэ 13 союзна республикатай байһан аад, мүнөө 16 союзна республикануудтай болоһоо гадна, Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин, мүн Закарпатска Украинын арад зон манай Советскэ Союзтай нэгэдэһэн дээрэһээ Союзай Соведтэ ба Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха депутадуудаймнай тоо ехээр олошорһон дашарамда һунгагшад олон тоото асуудал табижа, тэрээндэ тэлгэронгы харюунуудые абадаг болонхой.

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримтэй», советскэ оронoй үндэһэн хуули болохо Сталинска Конституцитай һунгагшадые, түрүүндэ залуу һунгагшадые танилсуулха хүдэлмэри үдэр бүхэндэ шахуу ябуулагдана. Галуута-нуурай депогой болон тэндэхи шахтануудай хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадта һунгуулиин «Дүримые» ойлгуулха хэрэг ихагта һайнаар табигдаба. Юундэб гэхэдэ, эндэхи агитаторнууд хүдэлмэришэн ба албахаагшадай гэр байрануудаар ябажа ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэһээ гадна, үдэртөө сай ууха хооронсонь һунгуулиин «Дүрим» ба Сталинска Конституци тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэрэгдэг юм.

Һаяхан аймагай центртэ олон пропагандистнууд болон агитаторнуудай семинар боложо, тэрээн дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Б. Цыдыпов болбол «Сталинска Конституци болбол бүхы дэлхэй дээрэ эгээн демократическа Конституци» гэһэн темээр лекци уншаба. Тэндэ хабаадалсагшад тус лекциие ехэхэн һонирхожо шагнаба.

Партийна организацинуудай пропагандистнууд ба агитаторнууд болбол уншалгын байшангуудай болон улаан булангуудай хүдэлмэриие үндэһөөрынь һайжаруулха тушаа ехэхэн анхарал оролдолгоёо гаргажа, иимэ культурна эмхизургаануудай гэр байрануудые плакат болон лозунгнуудаар шэмэжэ гоё һайхан болгобо.

«Улаан-Темник» колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Улымжиев болбол өөрынгөө колхозой эрэгтэй эмэгтэй члэнүүдые һунгуулиин «Дүримтэй» һайнаар танилсуулна. Нүхэр Улымжиев хадаа өөрөө 12 дахин хамтын ба индивидуальна хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, һунгуулиин законтой колхозниигуудаа танилсуулхаһаа гадна, агитаторнуудтаа саг үргэлжэ халуун туһаламжа үзүүлдэг юм.

Тэрэшэлэн «Социализм» артелиин партийна организациин секретарь нүхэр Дараев болбол партийно-политическэ хүдэлмэриие һунгуулида бэлэдхэхэ хүдэлмэритэй зүбөөр тааралдуулан үргэн далайсатайгаар хэжэ байха юм. Тус парторганизациин агитаторнууд һунгагшадаа 10—10 айлаар таһалаад, тэндэ үдэр бүри һунгуулиин «Дүрим» ойлгуулнад. Тэрээнһээ гадна, хэдэн дахин ханын газетэ болон дайшалхы хуудаһануудые гаргажа, түрүү агитаторнуудай дүй дуршал тухай бэшэһэн байна.

Рудоуправлениин дэргэдэ ВКП(б)-гэй обкомой парторг байдаг нүхэр Доброгорский, Галуута-нуурай загаһанай заводой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Шалгин болон бусад һунгуулиин кампаниин эхилһээр олитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар ниидэгүй ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэбэд.

Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд болбол партийна организациин халуун туһаламжатайгаар һунгуулида бэлэдхэхэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна.

П. ХАЛТАНОВ, Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЗАЛУУ ҺУНГАГШАДАЙ СУГЛААН БОЛОБО

КЯХТА. Ноябриин 22 (Телефоноор абтаба). Һаяхан Кяхта городой залуу һунгагшадай хамтын суглаан боложо, тэрээн дээрэ партиин айкомой парткабинедые даагша нүхэр Хомякова гэгшэ „СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүрим" ба залуу һунгагшадай зорилго гэһэн темэтэй элидхэл хэбэ.

Суглаанда хабаадалсаһан 69 залуу һунгагшад һунгуулиин „Дүримые" айхабтар ехээр һонирхожо, олон төрэлэй асуудалнуудые һураһан байгаа. Энэ асуудалнуудтань элидхэлшэ нүхэр Хомякова дүүрэн харюу үгэбэ. 16 союзна республиканудай столицануудые болон газар дайдынь хэмжээнүүдые, мүн арад зоной тоое географическа карта дээрэ заажа үгэбэ. Союзай Соведтэ ба Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ ямар онсо илгаатай байһан, хоёр палатада һунгагдаһан депутадуудай тэгшэ эрхэтэй байһан тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

Тэрээнһээ гадна, 1937 ондо болоһон һунгуулиин үедэ залуу һунгагшадай эгээн түрүүшынхеэ Сталинска Конституциин үндэһөөр өөһэдынгөө эрхые бэелүүлжэ, бүгэдэниитын, тэгшэ ба сэхэ һунгалтануудта хабаадалсахадаа оршон гэрхон хүхиһэн ябадалнууд тухай тодо һонороор хөөрэжэ үгэбэ. Мүнөө һунгуулиин „Дүримые" шудалдаггүй һунгагшад тус город соо байхагүй гэхэдэ за ханшье үлүү юумэ болохогүй байна.

ВКП(б)-гэй айкомой бүхы хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа һунгуулиин кампанида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэриие өөһэдынгөө хүтэлбэри доро абажа, партийна эхин организацинуудта энэ хүдэлмэриие һайнаар хэхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлнэ. Аймагай центртэхи агитаторнуудай семинар болобо. Эндэ хабаадалсаһан 25 агитаторнууд ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ушнаев й „Һунгуулида бэлэдхэл хэхэ тухай" асуудалаар элидхэл шагнажа, һунгуулиин „Дүримтэй" болон аймаг соо хэды һунгуулиин участогууд бии болгогдохо асуудалтай һайнаар танилсабад.

Үнгэрэгшэ 8 жэлэй туршада хуулиин наһа хүрэһэн залуу һунгагшадта һунгуулиин законые ойлгуулжа үгэхэ хэрэг утаа шухала байна. Тиимэһээ партийна, советскэ ба комсомольско организацинууд энэ асуудалда гол анхаралаа табиха үүргэтэй болоно.

С. КОНОВАЛОВ, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь.

Партийна ажабайдал

ВКП(б)-гэй АЙКОМУУДАЙ ПЛЕНУМҮҮДҺЭЭ

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (**Телефоноор абтаба**). Байгша оной ноябрийн 17-18-да ВКП(б)-гэй айкомой III пленум боложо, «ВКП(б)-гэй обкомой XXI пленумэй дүн тухай» асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр П. Будаевай элидхэл зүбшэн хэлсэбэ. Пленум дээрэ партийна эхин организацинн секретарьнууд, колхозой правлениин түрүүлэгшэнэр, коммунистнууд болон ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаба.

Аймагай олонхи колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, 15 колхоз малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэйнгөө түсэбые бүхы түрэлөөрынь дүүргэбэ. 5 колхоз эбэртэ мал ба хони ямаадай талаар түсэбөө дүүргээ. Гэхэ зуура 6 колхоз адууһа мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые нэгэшье түрэлөөрынь дүүргээгүй байха юм. Эдэ колхозуудай тоодо Сталинай нэрэмжэтэ (Селендума), «Коммунизм», «Кооператор», «Ноябриин 7» болон бусад колхозууд оролсоно

Тэрээнтэй хамта олонхи колхозуудаар малай гээлтэ хоролто болохо ябадал зогсоогдоогүй, харин үргэлжэлһээр заидаа. Селендумын сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоз адууһа малаа 16 процент хүрэтэр гээлтэ хоролтодо оруулһан байна. Теэд тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дашипылов ба партийна эхин организациин секретарь нүхэр Митапов гэгшэд энэ аюулта байдалые болюулха тушаа ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэгүй.

Тэрэшэлэн «Коммунизм», Сталинай нэрэмжэтэ (Селендума) колхозуудаар малай хорохо ябадал ехэхэн хэмжээдэ хүрэһэн байна. «Кооператор» гэжэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Чебунин) 100 эхэ хониһоо арайхан гэжэ 67 хурьга, 100 үнеэнһээ минии 47 тугал абаһан жэгшүүритэ баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ.

Аймагай бүхы колхозууд, тэрэ тоодо малажалаар томохон колхозуудта тоологдодог Сталинай, Тельманэй болон бусад колхозууд адууһа малдаа үбэлэй үедэ дүүрэн хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаагүй. Үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ тушаа үгтэһэн түсэбые дүүргэһэн колхоз эндэ байхагүй. Мүн үүлтэртэ малые үсхэбэрилхэ талаар эндэхи колхозууд хангалтагүй хүдэлмэри хэнэ. Һүүлэй мэдээгээр 207 толгой үүлтэртэ мал үхэһэн байна.

Пленумдэ хабаадалсагшад шүүмжэлэлгые үргэнөөр эрхилжэ, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой, илангаяа газартаряалангай органуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлээд, энээнние усадхаха талаар тэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри батална абаба.

Пленум дээрэ ВКП(б)-гэй обкомой секретарине малажалай талаар орлогшо нүхэр К. Н. Языков дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

* * *

Һаяхан ВКП(б)-гэй Прибайкальска айкомой пленум боложо, «ВКП(б)-гэй ЦК-гэй октябриин 13-ай тогтоол тухай ба партиин обкомой XXI пленумэй шиидхэбэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Стрельников болбол партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлбэ.

Олонхи колхозуудай партийна эхин организацинууд болбол малажал тушаа анхарал оролдолгоёо багаар гаргаһан байгаа. Тиимэһээ адууһа малай гээлтэ хоролтодо орохо, һубайрха болон ашаг шэмэ багаар үгэхэ ябадал үшөө зогсоогдоогүй, харин һүүлэй үедэ олошоржо байһан баримтанууд элирүүлэгдэнэ. Тэрэшэлэн адууһа малда үбэлэй сагта элбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй мүртөөшье, эндэхи колхозууд энэ хүдэлмэрине зогсоогоод байна.

Сталинай, Будённын нэрэмжэтэ, «Красный партизан», «Новый путь» ба «Майн 1» колхозуудаар малай үхэхэ хорохо ябадал олошороо.

Пленумдэ хабаадалсагшад болбол партиин айкомой таһагуудай обор нобшоор хүдэлмэрилдэг ябадалые эрид шангаар шүүмжэлбэ. Тэрэшэлэн АЗО-гэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон специалистнар колхозуудта удаа дары гаража, тэндэ малай үбэлжэлгые эмхидхэхэ талаар бодото туһаламжа үзүүлдэггүй байһан ушарнууд элирүүлэгдэнэ.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа шиидхэбэри батална абаба. Пленумэй һүүлээр парторганизациин секретарьнуудай семинар боложо, һунгуулида бэлэдхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Һунгуулиин „дүрим" шудалнад

ХЭЖЭНГЭ. Дээдэ-Худанай сомоной Тельманэй, Молотовой, Кировэй нэрэмжэтэ ба „Ударник" гэжэ колхозуудай членүүд һунгуулиин „Дүримтэй" эдибхитэйгээр танилсажа байна.

Баруун тээ немецко-фашистска эзэмдэгшэдые ба Зүүн тээ японско империалистнуудые героическа Улаан Армиингаа бутасохиһон хойно Верховно органой һунгалтануудые хэхэ болоһон ябадал манай Эхэ ороной дайн сэрэгһээ үшөө бүхэжэжэ хүсэн түгэс болоһо гараһанине эли тодоор харуулна гэжэ эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд хөөрэлдэнэ.

Мүнөө „СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримые" гүнзэгыгөөр шудалагшадай тоо виилээдгүй олошорбо. Һунгуулиин кампанида бэлэдхэл хэхэ тушаа агитаторнууд эдибхитэйгээр хүдэлмэри ябуулна.

С. Г. ЦЫБИКОВ.

Специалистын зүбшэл

ХАРТААБХА БА ОВОЩИИЕ ЯАЖА ХАДАГАЛХАБ

Хартаабха ба бусад олон овощь буруугаар хадагалһан дээрэһээ ехээр гэмтэдэг байна. Юуб гэхэдэ, хуряагдаһанайнгаа һүүлдэшье амиды зандаа байдаг юм. Овощь гээшэ амисхаалжа, уһаяа ууралтуулан хатаадаг, органическа зүйлнүүдээ гаргашалдаг, хэрбээ хуряагдаха үедөө гэмтэһэн байгаа һаа илангаяа ехээр гаргашалдаг байна. Овощь амисхаалхадаа ехээр дулаагаа гаргана. Тэрэ дулааниинь хэрбээ овощиин буруугаар хадагалагдаһан байгаа һаань өөрынь бэеые халаажа, гэмтээдэг юм.

Элдэб түхэлэй овощьнууд ондо ондоогоор хадагалагдадаг байна. Жэшээлхэдэ, морковь болбол свёкло, репа, брюквада ороходоо хадагалагдажа байхадаа гэмтэхэнь хэбэрэг юм. Мүн эртын сортын овощьнууд оройнхидо ороходоо хэбэрэг байдаг.

Овощиие зүбөөр хадагалха ябадалда хранилище соохи шииг ба температура ехэ удхашанартай байдаг юм. Ехэ температуратай байхадаа амисхаалалгань түргэдэжэ, тэжээл болохо зүйлнүүдээ гаргашалха ябадалынь дээшэлдэг байна. Бага температуратай байхадаа амисхаалалгань аалидажа, витаминиинь һайнаар бэедээ үлэдэг байна. Хранилище соохи агаарай шииг ба температурын таарамжагүй байһан дээрэһээ хартаабха ба овощь элдэб эбэшэндэ дайрагдадаг юм.

Хранилище соо шиигтэй ба дулаан агаартай байгаа һаань, овощь түргэнөөр үжэжэ илзардаг байна. Хэрбээ хранилище соо дан хуурай һаань хартаабха хуурайгаар нязардаг, ехэ шиигтэй байгаа һаань үжэдэг юм.

Үбэлэй үедэ овощь ба хартаабхые зүбөөр хадагалхын тулада тэрээниие һайнаар дезинфекци хэһэн хуурай хранилище соо хэхэ хэрэгтэй. Хартаабхые хранилищада хадагалхын урда тээ һайнаар сортолон сэбэрлэжэ бүхы үбшэнтэй ба гэмтэһэн хартаабхануудынь илгажа хаяха байна. Тэрээнһээ гадна, хартаабхые һайнаар хатааха ёһотой. Хартаабхые 1-1,5 метрһээ зузаанаар адхажа болохогүй. Үбшэнтэй ба үжэһэн хартаабхануудай байгаа һаань, үбэлэй туршада хартаабха ба овощиие бүхыдэнь уудалан сэбэрлэжэ илгаха шухала. Хартаабхые зүбөөр хадагалха гол нүхэсэлнүүд гээшэ хранилище соохи температура ба шииг нойтые тааруу зохидоор байлгаха ябадал болоно. Хартаабха хадагалхада плюс 1—плюс 2 градус, агаарайнь шиигэй хэмжээн 85-90 процент байха ёһотой. Корнеплодые хадагалхада температура болбол нуль градусһаа дулаанай нэгэ градус хүртэр байха зэргэтэй юм. Дабһалагдаагүй шэнэ капустые нуль градусһаа плюс нэгэ градус хүртэхи температурада хадагалхада һайн. Һонгино болбол плюс гурбан градусһаа нуль градус хүртэрхи температурада хадагалагдаха ёһотой.

Хранилище соо нэгэ жэгдэ температуратай байлгахын тулада хаһа саг дээрэнь пеэшыень түлижэ агаарайнь температурые ажаглан журналда бэшэжэ байха хэрэгтэй. Үбэлэй үедэ агаарайнь температурые доошонь болгохо хэрэгтэй болоо һаань, газаашаа гараһан сорго трубагаар татуулха ёһотой. Тиигэжэ татуулхадаа үдэртөө хэдэн дахин 10-20 минутын турша соо трубагаа нээжэ, тааруу температуратай болторынь үргэлжэлүүлдэг юм. Хэрбээ хранилище соо ехэ хуурай байгаа һаань, агаарай шииг нойтые дээшэлүүлхын тулада палааха дээрэ уһа адхаха гү, али нойтон бүд үлгэхэ, үгышье һаа хүнэй ябадал зайтай газараар саһа адхаха хэрэгтэй. Ехэ шиигтэй болоо һаань хранилищиингаа вентиляциие нээхэ шухала.

Агаарай температурые гансахан хранилище соо ажаглан шалгаха бэшэ, харин обоологдоһон хартаабха соохи температурые холодоо ажаглан шалгажа байха хэрэгтэй. Хэрбээ обоологдоһон хартаабха соохи температурын халуун байгаа һаань, хартаабхын обоое нимгэн болгохо, хэрбээ энээнэй туһа болоогүй һаань шэнээр обоолхо шухала. Хэрбээ дээдэ талынь хартаабхануудай нороод байгаа һаа худхаха хэрэгтэй. Тиихэдэ туһа болоогүй һаань нороһон хартаабхые хуурай һоломоор хушаха ёһотой. Нэгэ хэды шэнээн болоод лэ нороһон һоломыень хуурай һоломоор һэлгэжэ байжа хартаабхые хатаахада болодог байна. Хранилище соо агаарай температура эрид ехээр хубилһан дээрэһээ хартаабха хүлэрдэг юм.

Морковь мэтын үлэмжэ хэбэрэг корнеплодые эльһэ адхажа байжа хабтайлган хаяжа хадагалха хэрэгтэй. Морковые 3 һараһаа дээшэ бэшэ болзороор хадагалхадаа дээрэһээнь эльһээр хушажа хадагалхада болоно. Свёклые мүн эльһэ дээрэһээнь адхажа хадагалха хэрэгтэй. Брюква ба свёклоһоо бэшэ бүхы үрһэнэй корнеплодые забһараарынь эльһэтэйгээр хадагалдаг юм.

Һонгино мэтын культурые удаанаар хадагалхадаа урид шалан һайнаар хатааха хэрэгтэй. Эдеэ хоолдо хэрэглэхэ һонгиные ба эхэ һонгиные 30 килограмм багтаха хайрсаг соо гү, али 35-50 сантиметр зузаанар хабтайлган хаяжа хадагалха байна. Эдеэ хоолдо хэрэглэхэ ба эхэ һонгиные нуль градусһаа хоёр градус хүртэрхи температурада хадагалха шухала. Таригдаха һонгиные 60-65 процент шиигтэй агаарта, плюс 19 плюс 20 градусын температурада хадагалдаг юм. Дабһалаагүй шэнэ капустые хэбээрэнь хадагалхадаа хоёр гурбые зэргэлүүлжэ, мүн хоёр гурбан монсогор капустые дээрэ дээрэнь дабхасуулжа, голооронь өөдэнь харуулан сомохо хэрэгтэй. Шэнэ капуста болбол нуль градусһаа нэгэ градус хүртэрхи температурада хадагалагдадаг байна.

И. КОТОВ, БМАССР-эй Наркомземэй агроном.

Заиграйн аймагай «Майн 1» артель малай үбэлжэлгэдэ һайнаар түхеэрэбэ. Тэндэ ямаадынь үбһэ тэжээлээр хангагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: артелиин түрүүлэгшэ Яковлев Максим Христофорович гэгшэ хонишон Иван Артамонович Шурыгинтай хөөрэлдэжэ байна.

А. Пестеровэй фото.

ХИЛЫН СААНА

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ процесс эхилээ

НЮРНБЕРГ, ноябриин 20. (ТАСС). Мүнөөдэр эндэхи сагаар үглөөнэй 10 часта (Московско сагаар 12 часта) Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай заседани болобо.

Олон жэл удаагаар Нюрнбергдэ гитлеровецүүд өөһэдынгөө съездүүдые хэжэ, тэндэ бүхы дэлхэйе богоолшолхо гэһэн түсэб зохёодог, тэндэ барабан сохижо, шуугяанэрьеэ гаргаад, фашистнууд болбол өөһэдынгөө илалтануудые һайрхадаг, Европодохи «шэпэ ёһо гуримые» соносходог байһан юм.

Мүнөө эндэ сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ һуужа байгшадһаа нилээд олон хүниинь гитлеровскэ гэмтэ түсэбүүдые зохёохо ябадалда эдибхитэйгээр оролсогшод ба тэрэниие бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэгшэд байгаа бэлэй.

Сүүдэй заседаниин нээгдэхын урда тээ, зал соо хүн зон дүүрэнхэй. Сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэд—20 хүн һууна. Сүүдлүүлэгшэдэй дундаһаа дүрбэниинь байбагүй. Гитлеровскэ партиие хүтэлбэрилхэ талаар Гитлерэй орлогшо Мартин Борман гэгшэ үгы байна. Тэрэ хадаа һүүлшынгээ дуһал шуһанай дууһатар тэмсэгты гэжэ германска арми болон германска арад зониие дэмы үрэалһанайнгаа һүүлээр, айдаһанайнгаа хүрэхэдэ тэрьедэжэ арилаа. Сүүдлэгдэхэ Роберт Лей гэгшэ сүүдэй болохые хүлеэнгүй, түрмэ соогоо боожо үхэбэ. Сүүдлэгдэгшэ Густав Крупп фон Болен гэгшэ саа үбшэндэ дайрагдаад, Зальцбургда хэбтэжэ байна, тиин экспертизын һанамжаар хадаа, сүүдтэ ерэжэ шадахагүй байна. Олондо мэдэгдэхэ болоһон алуурша ба гестапые ударидагшадай нэгэн болохо сүүдлэгдэгшэ Кальтенбруннер гэгшэ гэнтэ үбдэбэ. Теэд сүүд болбол тэрэнэй хэрэгые өөрынь байгаашьегүй һаань хаража үзэхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаһан тухайгаа соносхоһон байна.

Гэмнэгдэгшэд хадаа доор дурсагдаһан гуримтайгаар һубаржа һууна: түрүүшын һандали дээрэ—Герман Геринг, Рудольф Гесс, Иоахим Риббентроп, Кейтель, Альфред Розенберг, Франк, Фрик, Штрейхер, Функ, Шахт; тэдэнэй удаа тээ хоёрдохи һандали дээрэ Гитлерэй тушаал даажа абаһан болоолгогүй, урдын гроссадмирал Дениц, Редер, Ширах, Заукель, Йодль, Папен, Зейсс-Инкварт, Шпеер, Нейрат, Фриче. Рудольф Гесс болбол гэмтэ ябадал хэһэнэйнгээ түлөө үнэнтэ зүбөөр хэһээгдэхэ сүүдһээ зайсахын тулада сэдьхэлэй үбшэнтэй болоһон хэбэртэйгээр бэеэ харуулха һанаатай, зүгөөр «ухаанаа һамуурһан» хэбэртэй болобошье, Гесс зэргэлжэ һууһан Геринг ба Риббентроп гэгшэдтэй һонор һэргэлэнээр элдэбын юумэ дуугаралдана.

26 немецкэ үмөөрэгшэд сүүдлүүлэгшэдтэ дутэхэнэ өөһэдынгөө һууринуудые эзэлнэд. Гэмнэлтын түлөөлэгшэдэй һууринууд залай центртэ байнад. Эндэ 31 гүрэнэй хэблэлэй, тэдэнэй дунда советскэ хэблэл газетэнүүдэй түлөөлэгшэд байлсана.

Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай членүүд орожо ерээ. Советскэ судья юстициин генерал-майор Никитченко, тэрэнэй орлогшо подполковник Волчков, американскэ судья Фрэнсис Биддл, тэрэнэй орлогшо Паркер, британска судья Лоуренс, тэрэнэй орлогшо судья Биркетт, француска судья Анри де Фабр, тэрэнэй орлогшо Роберт Фалько гэгшэд өөһэдынгөө һууринуудые эзэлбэ.

Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай түрүүлэгшэ Лоуренс гэгшэ богонихон үгэ хэлэжэ, сүүдэй заседаниие нээбэ. Тэрэ хадаа иигэжэ хэлээ: «Энэ Уласхоорондын сэрэгэй трибунал гээшэ 1945 оной августын 8-да баталагдаһан Лондонско хэлсээнтэй ба тэрээнтэй хабсаруулагдаһан трибуналай уставтай зохилдуулан бии болгогдоһон юм. Шэнээр байгуулагдаһан трибуналай зорилгонь юу байнаб гэхэдэ: уставай 1-дэхи статья соо хэлэгдэһэн ёһоор «Осиин оронуудай сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые түргэнөөр ба үнэнтэ зүбөөр сүүдлэжэ хэһээхэ» гэһэн ябадал болоно.

Дам саашаа, Лоуренс болбол сүүдлүүлэгшэд бүгэдөөрөө үмөөрэгшэдтэй байна, тэдэнэй олонхиие сүүдлүүлэгшэд өөһэдөө шэлэжэ абаһан юм гэжэ хэлээ. Зүгөөр сүүдлүүлэгшэдэй өөһэдтөө үмөөрэгшэдые һунгажа олохын аргагүй байһан зарим ушарнуудта, трибунал болбол сүүдлүүлэгшэдтэ таарамжатай байха үмөөрэгшэдые өөрөө томилһон байгаа. Трибуналай түрүүлэгшэ болбол эндэ эхилһэн процесс хадаа бүхы дэлхэйн сүүдэй хуули журамай түүхэ домогто гансахан лэ мүнөө болохо байһан ушар болоно гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ сүүд хадаа бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи олон миллион улад зондо айхабтар ехэ удхатай байха болоно.

Трибуналай түрүүлэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, гэмнэлтын түлөөлэгшэд хадаа гэмнэлтынгээ заклюлчениие соносхожо, тэрэниие уншаха ябадал үдэшын заседани дээрэшье мүн лэ үргэлжэлһэн байгаа.

ГРЕЧЕСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТУШААЛҺАА ГАРАХА БОЛСОН ТУШАА

АФИНЫ, ноябриин 20. (ТАСС). Канелопулосай правительство тушаалһаан гараха гэбэ. Тиигэжэ тушаалһаан гарахын гол шалтагаануудай нэгэниинь хадаа, тус правительствын экономическа программань шал буруу һуржа, 15 үдэрэй турша соо драхмын курс хоёр дахин оруугаа ороһон ябадал байха ёһотой гэлсэнэ.

ЛОНДОН, ноябриин 20. (ТАСС). Рейтер агентствын Афиныһаа дамжуулхань хадаа, Грециин регент архиепископ Домаскинос гэгшэ өөрынгөө үргөөндэ яаралтай суглаа хэхээр мүнөөдэр урдын премьер-министрнүүдые бултынь дуудажа асараа һэн. Үсэгэлдэр бухэли үдэр соо регент, Англиин гадаада хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Макнейл болон Англиин элшэн сайд Реджинальд Липер гэгшэдэй хоорондо хэдэ хэгтэһэнэй һүүлээр иимэ дуудалган болоо юм ха.

ИНДОНЕЗИДЭ БОЛОЖО БАЙГАА БАЙЛДААНУУД

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 20. (ТАСС). Нью-Йоркско радиогой дамжуулхань хадаа, Ява араһаа абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, һүүлшын шуһата тулалдаануудай болоһоной эсэстэ индонезийцүүд 30-һаа 40 мянган хүнөө алуулжа гээһэн байгаа. Сурабайягай порт дууһан һандаргагдаа. Индонезийцүүд болон английска сэрэгүүдэй хоорондо тэмсэл болоно үргэлжэлһөөр. Интерней шил ньюс серевис гэдэг агентство болбол индонезийцүүд английска танкнуудай урдаһаа, харайлдажа ошодог, английска сэрэгүүдэй пулемёдоор буудахадань айхые мэдэнгүйгөөр үхэдэг байна гэжэ мэдээсэнэ. Английска частьнууд Сурабайягай район тээшэ байлдаануудые хэһээр дутэлжэ ябана гэнэ. Батавида урдынгаа янзаар шахардуу шанга байдалтай. Үсэгэлдэр английска самолётууд Суменеп гэжэ портые бомбодобо гэнэ.

ФРАНЦИДА ДОТОРХИ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА КРИЗИС

ПАРИЖ, ноябриин 20. (ТАСС). Парижска радио болбол национальна учредительнэ суглаанай түрүүлэгшэ Феликс Гуэн гэгшэдэ генерал де Голлиин эльгээһэн бэшэгые дамжуулба.

Энэ бэшэг соогоо де Голль болбол ноябриин 19-дэ заседани болохо үедэ национальна учредительнэ суглаанай голосоволһан дурадхалые анхаралдаа абаһан байнаб гэжэ мэдүүлбэ. Де Голль болбол өөһэдынгөө зорилгонуудые тодорхойлон гаргахын тулада, заседани дээрэ гол ехэ гурбан партинуудай түлөөлэгшэдые урнит гэжэ Гуэниие гуйһан байгаа.

Мүнөөдэр Бурбонско ордондо французска коммунистическэ партиин политическэ бюрогой заседани болобо.

Мүнөөдэр коммунистическэ ба социалистическэ партинуудай, мүн тэрэшэлэн «арадай республиканска хүдэлөөнэй» (МРП) делегадууд Сен-Доминик гэжэ үйлсэдэ, генерал де Голлиин үргөөндэ сугларһан байгаа. Коммунистическэ делегадуудһаа гадна, генерал де Голльтой хэһэн зүбшөөндэ социалистическэ партиһаа Даниэль Мейер, Венсан Ориоль, Андрэ Филип ба «арадай республиканска хүдэлөөнэй» партиһаа Франциск Гэ, Морис Шуман ба Андрэ Колен гэгшэд хабаадалсаһан байгаа.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

Һунгуулиин закон шудалая!

4. Нюусаар голосовалха ба тэрэниие законоор хайшан гэжэ хангахи тухай

Советскэ Конституциин ёһоор, Соведүүдтэ депутадуудые һунгаха ябадал нюусаар голосовалагдажа хэгдэхэ байна. Һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим соо иигэжэ хэлэгдэнэ: „СССР-эй Конституциин 140-дэхи статьягай ёһоор, СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һун аха ябадал нюусаар хэгдэхэ байна" (8-дахи хуудаһан).

Һунгуулиин законоор тогтоогдоһон һунгалтануудые хэхэ Дүрим болбол энэ гү, али тэрэ һунгагшын өөрынгөө голосые хэндэ үгэһыень мэдэхын аргагүйгөөр, үнэхөөрөө нюусаар голосовалха ябадалые хүсэд найдуулан хангаха юм.

Нюусаар голосовалха эрхэ болбол „хүниие һунгаха гэжэ һанаһан, мүн өөрынгөө ашаг туһые харалсажа хангаха хэрэгые хэндэ найдаһан байнаб, тэдэ хүнүүдэй түлөө голосовалха дүүрэн эрхэ сүлөөе советскэ хүнүүдтэ үгэхын" тулада тогтоогдоһон байна.

(Сталин)

Советскэ һун ууламза он гээшэ голосовани хэхэ тухай доро дурсагдаһан гурим тогтооно.

Һунгагша бүхэн өөрөө бэеэрээ голосовалха байна. Тиихын тулада һунгагша болбол Дүримээр тогтоогдоһон саг болзорто һунгуулиин пунктдэ ерэжэ, участково һунгуулиин комиссиин секретарьта гү, али тиимэ комиссиин членэй нэгэдэ нэгэ һаа паспорт, нэгэ һаа колхозно книжкэ, нэгэ һаа профсоюзна билет, нэгэ һаа бусад нюурай үнэмшэлгые харуулаад, һунгагшадай список соо шалгалта ба тэмдэг хэһэнэй һүүлээр, һунгуулиин бюллетень ба тогтоо домол дүрсэ маягтай конверт абаха ёһотой. Һунгуулиин бюллетень абаад саарза, һунгагша хадаа тэрэниие гүйсэдхэхэ тусгаар комната соо орохо байна.

Һунгуулиин бюллетень гүйсэдхэхэ гэр соо энэ үедэ голосовалагшадһаа ондоо ямаршье хүн, тэдэнэй дунда участкодо һунгуулиин членүүдшье байха ёһогүй. Хэрбээ һунгуулиин бюллетень гүйсэдхэхын тулада комната соо нэгэн доро хэдэн олон һунгагшадые оруулха болоо юм һаа, тэндэ нэгэн доро оруулагдаха һунгагшадай тоогоор таһалга хэгдэжэ гү, али ширмэ табигдажа түхеэрэгдэхэ ёһотой. Һунгагша болбол өөрынгөө голосовалха байһан кандидадай нэрэ обогые бюллетень соо үлээхэ гү, али дурагүй байгаа хадаа тэрэ кандидадай нэрэ обогыень зуражархиха болоно. Хэрбээ һунгагша өөрөө үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али һохор байха гэхэ мэтын эрхэтэн дутуу байһан дээрэһээ бюллетень өөрөө гүйсэдхэжэ шадахагүй байгаа юм хадаа, тэрэ болбол һунгуулиин бюллетень гүйсэдхэхэ комната худар али нэгэн ондоо һунгагшые өөртөө туһалхаар урижа асаржа шадаха байна. Бюллетениие гүйсэдхэмсээрээ һунгагша болбол тэрэниие конверт соо хэхэ болоно. Һунгуулиин бюллетеньтэй конвертые няагаад участково һунгуулиин комиссиин байһан комната соо орожо, тамгатай хайрсаг худар энэ конвертээ өөрөө бэеэрээ табиха зэргэтэй.

Советскэ һунгуулиин закон хадаа Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэдээ хүсэд нюусаар голосовалха ябадалые хангана. Һунгуулиин бюллетень гүйсэдхэхын тулада түхеэрэгдэһэн тусгаар таһалга, гүйсэдхэһэн бюллетениие хэжэ табиха нэбтэ харагдахагүй конверт болбол һунгагшадай голосоо соо үгэһэн нюусые элидэ гаргахагүй болгоно. Һунгуулиин бюллетеньтэй конвертые тамгатай хайрсаг худар һунгагша өөрөө бэеэрээ таблаад байхадаа, хэнэй түлөө голосовалһанаа яажашье мэдүүлхын аргагүй болоно гээшэ.

Тиимэ болохолоороо, үнэхөөрөө нюусаар голосовалха ябадалые хангаха болоно.

Нюусаар голосовалха ябадал хадаа һунгагшын өөрынгөө ашаг туһые хара саха хараха хэрэгые хэндэ найдажа үгэнэб, тэдэ кандидадуудай түлөө голосоо үгэхэ сүлөөтэ эрхые советскэ гражданин бүхэндэ олгожо хангана.

Нюусаар голосовалха ябадал хадаа өөһэдынгөө органуудай бүхы хүдэлмэриие ажаглан зоной хяналта доро табиха гэһэн советскэ засаг түрын хүсэлэниие тэмдэглэнэ. Советскэ Конституци болбол ажалшадай Соведүүдтэ депутадуудые һунгахадаа элитэ голосоза хаһуушанай гуримые һэлгээд үлэмжэ ехэ сүлөөтэй байхын тулада нюусаар голосовалха гурим бии болгобо. „Нюусаар голосовани хэжэ шалгаха гээшэ манай хүдэлмэрилэгшэдые тон нарияар шалгаха ябадал болохо юм, юундэб гэхэдэ, нюусаар голосовалдаг болоод байхада улад зондо хэрэггүй ба таарахагүй гэжэ хараагдаһан кандидадуудые болюулха аргын боломжые хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэн ехээр бии болгохо ушартай"—гэжэ нүхэр А. А. Жданов хэлэһэн байгаа.

Хаамал (нюуса) голосовани хэхэ ябадал һунгагдаһан хүнүүдэй ажал ябуулгые хянан шалгаха аргые ажалшадта олгоно. Улад зоной политическэ эдибхи хэшээлые бэ амнар-аминараа ажал ябуулха хэрэгые дээшэлүүлнэ.

Буржуазна демократиин үелдэ һунгуулиин системэдэ, мүн үргэн олон зоной һунгаха эрхэ хайшаа хэрэгээр хангаха ябадал үргэнөөр дэлгэржэ, тэдэнэй дура зоригые элдэбын мэхэ гохоор хазаарлаха ябадал үзэгдэдэг.

Манай орон доторхи хаамал (нюуса) һунгалтануудые хэхэ ябадал советскэ органуудай үргэн олон арад зонтойгоо нарин нягта барисаатай байха хэрэгые бүхэжүүлхэ ба үргэдхэхэ гэһэн зорилготой. Нюусаар голосовалжа Верховно Соведэй депутадуудые һунгаха тушаа һунгагша бүхэнэй эрхэ хадаа социалистическэ демократиие шударгуугаар ябуулһан тухай гэршэлнэ, мүн советскэ хуули засаг хадаа гүрэнэй хүтэлбэридэ улад зоной олоороо эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалһаа, гүрэнэй ударидалган бүхы органуудай хүдэлмэриин хойноһоо доороһоонь эхилээд, дээдэ заха хүртэр олоноо хяналта табиха ябадалые шангадхахаа, хүсэ шадалаа оложо абадаг байһыень гэршэлнэ.

Һунгуулиин закон болбол баадхалга, мэхэ гохо, заналга хэхэ гү, али эшилгэ үгэжэ, СССР-эй граждадай һунгаха эрхэеэ сүлөө элгээр бэелүүлхэдэнь болон Верховно Соведтэ һунгагдаха ябадалдань һаад түбэг хэхэ гэһэн хүнүүдые хэһээхэ хуулиин харюусалга тогтооно.

Һунгуулиин закон болбол һунгагшын эрхые сахина, тиин һунгалтанууд дээрэ советскэ арад зоной дура зоригыень хазаарлаха, тэрэ дура зоригоо сүлөөтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлхэдэнь һаад түбэг табимаар тиимэ хүсэн гэжэ манай орон дотор бүри байхагүй.

СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгахадаа нюусаар голосовалха гээшэ Сталинска Конституциин тогтооһон угаа шухала һунгуулиин эрхэнүүдэй нэгэниинь мүн. Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэдээ нюусаар голосовалха гээшэ эгээн сүлөөтэй ба эгээн демократическа һунгалтануудые хэхэ ябадалые хангана. Советскэ демократи болбол манай ороной граждадуудай эрхые соносхоһоо байтагай харин тэрэниие үлэмжэ дүүрэнээр бэелүүлхэ ябадалые хангана.

(„Комсомольская Правда" газетэһээ абтаба).

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улач-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв:); объявлений—2-64 (2 зв:):

Н—00488. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.